

T.C.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 1.0109
Tarih : 08.12.2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

4857 Sayılı İş Kanunu ile 6356 sayılı Sendikalar Ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ve 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Serpil Kemalbay

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	- İçişleri - Plan ve Bütçe	
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Tarih :	25 Aralık 2020	Esas No: 2/3284

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİĞİ
08 Aralık 2020
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
08 Aralık 2020
No: 950748
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de işçilerin çok büyük bir bölümü asgari ücret ve asgari ücrete yakın bir ücretle çalışıyor ve tamamına yakını borç batağı içinde yaşam mücadelesi veriyor. Üstelik ekonomik kriz nedeniyle piyasa koşullarında belirlenen ‘fili ücret’, uzun süredir yasal asgari ücretin bile altında seyrediyor. Ayrıca yoksulluk sınırının altında belirlenen asgari ücretten bir de vergi kesilmektedir. Oysa Anayasanın 73. Maddesine göre, vergi ödevi herkesin mali gücüne göre tanımlanmıştır ve; ‘Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır demektedir.

Çalışanlar tüm artı değeri yaratanlardır, ama emeklerinin değeri yokmuş gibi davranılmaktadır. Gökdelenler, siteler yapan işçinin kendi başını sokacağı bir evinin olmaması, bir ülkeyi doyuracak gıdayı üretenlerin çocuklarını doyuramayacak durumda olması mevcut asgari ücret uygulamasını ve belirlenme sürecinin sorgulanmasını gerekli kılmaktadır.

Anayasanın 2. maddesinde “sosyal devlet” ilkesi kişilerin insan onuruna yaraşır bir gelir elde etmeleri amacıyla devletin, ücretlerin en alt düzeyine müdahale etmesi sosyal devlet anlayışının bir gereğidir ’der. Anayasanın 49. maddesi çalışmanın herkesin hakkı ve ödevi olduğunu belirtirken, devlete de çalışanların hayat seviyelerini yükseltme, onları koruma ve destekleme görevi vermiştir. Yine, 55. maddenin ikinci fıkrasında, ücreti emeğin karşılığı olarak tanımlamış ve devletin, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli önlemleri almasını öngörmüş, devlete, asgari ücreti belirleme görevi verilmiş, bu görevin yerine getirilmesinde ülkenin ekonomik ve sosyal durumunun dikkate alınması istenmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanı önümüzdeki yıl %5,8 büyüme öngördüğünü YEP ile açıklamıştır. Bugüne kadar Türkiye’nin büyüdüğü ve ekonomik başarı elde ettiği yönünde hükümetin tespitlerini doğru kabul edersek işçiler bu büyümeden hiç pay alamadılar. Aksine ülke ekonomisinin karar vericisi olmadığı halde emekçiler her defasında krizlerin faturasını ödemek zorunda bırakıldılar. Pandemide de işçiler çalışmaya, salgında ölmeye devam ettiler ya da kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izne mahkum edildiler. Bu durum sosyal devlet ilkesi ve hakkaniyetle bağdaşmamaktadır.

Sosyal devlet anlayışı ve az kazananan az, çok kazananan çok ilkesi tavana yayılmalıdır. Asgari ücret, işçinin ailesi ile birlikte gıda, konut, giyim, sağlık, eğitim, ulaşım

ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücret olarak ele alınmalıdır.

Asgari cret artışı denilince ilk anda akla işçilerin alacağı en düşük ücretin kaç lira olacağıın belirlenmesi gelmekte ise de, işsizlik deneginden emekli maaşlarına, SGK primlerinden, evde bakım ücretine kadar doğrudan ve dolaylı olarak birçok kişiye ve alanı etkilemektedir. Bu demlerin ne kadar olacağı asgari ücretin belli bir oranına bağlı olduğu için asgari ücretteki her artış bu ödemelerin de artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle asgari ücret yalnızca asgari ücretle yaşayan işçileri değil, çok daha büyük bir kesimi ilgilendirmektedir. Dolayısıyla bugün için doğrudan etkilenen 10 milyon ücretli dışında milyonlarca yoksul, işçi ve emekçi asgari ücret artışından bir biçimde etkilenmektedir.

Uluslararası alışma rgt'nün (ILO) 135 sayılı Tavsiye Kararında, 131 sayılı Sözleşme hükümlerinin uygulanmasına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılmış ve "asgari ücret belirleme yöntemleri" belirtilmiştir (m.6). Burada ILO'nun amacı belirli bir yöntemin uygulanmasını istemek değil, sosyal tarafların katılımının sağlanması koşuluyla, ülkelerin sosyal, hukuki ve ekonomik koşullarını da dikkate alan asgari ücret mekanizmalarının kurulmasını sağlamaktır.

Ancak Türkiye'de Asgari cret Tespit Komisyonunun karar sürecinde genellikle işveren ile hkmet kesiminin ittifakıyla asgari ücretlerin belirlendiği görülmektedir. 2021 yılında geçerli olacak asgari creti belirlemek için yapılan ilk toplantıda TÜRK-İş'in basında da yer aldığı üzere "Bu sene ilk defa asgari ücret komisyonuna katılmasak mı diye konuştuk. Çünkü işverenle hkmet bir araya gelince asgari creti istedikleri gibi çıkartıyorlar" yönündeki ifadeleri ile de dile getirilmiştir.

Asgari ücretin vergiden muaf tutulmasının yanı sıra, asgari ücretin müzakere sürecinde de emekçilerin haklarını savunabilmelerinin n açılmalıdır. Asgari cret belirlenmesinde çalışanların, emekçilerin müzakere sürecine doğrudan katılımını ve temsilini desteklemek üzere grev ve toplu pazarlık hakkı tanınmalıdır. Böylece toplu pazarlık sonucu anlaşma sağlanmaması halinde etkili itiraz hakkı kullanılabilecektir. Dolayısıyla, asgari ücret belirleme koşulları iyileştirilmeli, müzakere süreci işçileri, emekçileri doğrudan kapsamalı, grev de dahil olmak üzere işçilere toplu eylem hakkı tanınmalıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Söz konusu mülga ikinci fıkra aslında mülga edilmemiş Asgari Ücret Yönetmeliği içinde aynen tekrar yazılmıştır. Bu madde değişikliği ile aslen tek taraflı bir toplu iş sözleşmesi olan Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun pazarlık görüntüsü altında işverenlerin çıkarı doğrultusunda belirlenen kararının işçiler ve kamuoyu tarafından taleplerini yükseltme ve müzakere etme imkânı sağlamaktadır. Demokratik katılımcı bir komisyon oluşumunu sağlamak amacıyla madde yeniden düzenlenmiştir.

MADDE 2- Kanunun amaç başlıklı 1. Maddesinde işçilerin asgari ücret belirleme sürecine demokratik katılımının sağlanması amacıyla grev ve toplu eylem hakkını kullanabilmeleri için gerekli değişiklik yapılmıştır.

MADDE 3- İşçilerin toplu eylem haklarını kullanabilmeleri için tanımların arasına toplu eylemin tanımı katılmıştır.

MADDE 4- Asgari ücret komisyonunun çalışması sırasında işçilerin toplu eylem haklarını sağlayacak düzenlemeler yapılmıştır.

MADDE 5- 700 sayılı KHK'nın 145 inci maddesi ile 4857 sayılı İş Kanunun 39 uncu maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiş bulunan Asgari Ücret Tespit Komisyonu yürürlükten kaldırılarak 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 522 nci maddesi ile Kurulların oluşumu başlığı altında yeniden düzenlenmiştir. Yapılan Değişiklikle Asgari Ücret Tespit Komisyonu yeniden Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesine alınmaktadır.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU İLE 6356 SAYILI SENDİKALAR VE TOPLU İŞ
SÖZLEŞMESİ KANUNU'NDA VE 1 NOLU CUMHURBAŞKANLIĞI
KARARNAMESİ'NDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunun 39 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Asgari ücret

Madde 39 - İş sözleşmesi ile çalışan ve bu Kanunun kapsamında olan veya olmayan her türlü işçinin ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesi için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca Asgari Ücret Tespit Komisyonu aracılığı ile ücretlerin asgari sınırları her yıl Aralık ayında belirlenir.

Asgari ücretin belirlenmesinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ile benzeri sebeplere dayalı herhangi bir ayırım yapılamaz.

Asgari ücret: İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı ödenen ve işçi ile ailesinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücreti ifade eder.

Komisyon;

a) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı

c) Bakanlık İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü veya yardımcısı,

ç) Devlet İstatistik Enstitüsü Ekonomik İstatistikler Dairesi Başkanı veya yardımcısı, (İşgücü, Hizmetler, Fiyat İstatistikleri ve İndeksler Dairesi Başkanlığı)

e) Üniversitelerde Çalışma Ekonomisi, İktisat ve Maliye bölümlerinden Kürsülerin Akademik Kadrosu personeli ve öğrencileri tarafından seçilecek en fazla öğrencisi bulunan beş kamu üniversitesinden birer öğretim üyesi temsilcisi,

f) Bünyesinde en çok işçiyi bulunduran üç işçi kuruluşunun (konfederasyonun) eşit sayıda değişik işkolları için seçeceği toplam dokuz temsilcisinden,

g) Bünyesinde en çok işvereni bulunduran işveren kuruluşunun seçeceği bir temsilci,

h) İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisinden bir temsilciden,

ı) Komisyonunda yarıya yakın kadın temsilciden,

i) TBMM'de temsil edilen siyasi partilerden en az birer temsilciden oluşur.

Komisyon, Bakanlığın çağrısı üzerine toplanır ve Bakanlıkça hazırlanan gündeme göre çalışır. Komisyon başkanı ve yardımcısının seçimi gündemin ilk konusudur. Seçim adaylar arasında gizli oylamayla yapılır.

Komisyon, en az on beş üyenin katılımı ile toplanır ve oylarının çoğunluğu ile karar verir. Karara katılmayan üye, isterse katılmama gerekçesini belirtir. Oyların eşitliği halinde, Başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Komisyonun her toplantıda aldığı kararlar karar defterine yazılır ve başkan ve üyelerce imzalanır.

Komisyonadaki görüşmeler ve komisyonun çalışmaları medya ve kamuoyuna açıktır. Komisyonda tam tutanak tutulur ve Komisyon kararı üzerine canlı yayın yaptırılabilir. Alınan kararlar Başkan tarafından kamuoyuna duyurulur.

Komisyonun çalışması sırasında ve sonrasında işçi örgütleri ve işçiler toplu eylem haklarını kullanarak (kendi başlarına veya gruplar halinde iş yavaşlatma, slogan atma, bir örnek sloganlı gömlek giyme, yemek protestosu ve öğle tatili, paydos ve işe geliş gidişlerde toplu yürüyüş ve benzeri eylemlerle) kendilerini ifade etmekte serbestirler.

Komisyon kararları kesindir. Kararlar Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girer.

Komisyonun toplanma ve çalışma şekli, asgari ücretlerin tespiti sırasında uygulanacak esaslar ile başkan, üye ve raportörlere verilecek huzur hakları Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığının birlikte hazırlayacakları yönetmelikte belirtilir.

Asgari Ücret Tespit Komisyonunun sekretarya hizmetleri, Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

MADDE 2- 18/10/2012 tarihli ve 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 1 inci maddesine “grev” ibaresinden önce gelmek üzere “toplular eylem” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 6356 sayılı Kanunun 2 nci maddesine (h) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (1) bendi eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

1) Toplu eylem: İşçi örgütleri ve işçilerin gruplar halinde veya toplu halde iş yavaşlatma, slogan atma, bir örnek sloganlı gömlek giymek, yemek protestosu ve öğle tatili, paydos ve işe geliş gidişlerde toplu yürüyüş ve benzeri eylemlerle kendilerini ifade etmekte kullandıkları şiddet içermeyen eylem türüdür.

MADDE 4- 6356 sayılı Kanunun 58 inci maddesine birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(2) Asgari Ücret Tespit Komisyonunun çalışması sırasında veya uyuşmazlık çıkması hâlinde, işçilerin ekonomik ve sosyal durumları ile çalışma şartlarını korumak veya

geliştirmek amacıyla, bu Kanun hükümlerine uygun olarak yaptıkları eylemlere toplu eylem denir.

MADDE 5- 10/7/2018 tarihli ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 521 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...Asgari  cret Tespit Komisyonu, ...” ibaresi ile 522 nci maddesinin (f) fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğü girer.

MADDE 7- Bu Kanun hükümlerini Aile,  alışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı yürütür.